

॥ श्री-स्कन्द-षष्ठी-पूजा ॥

॥ पूर्वाङ्ग-विघ्नेश्वर-पूजा ॥

(आचम्य)

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशान्तये॥

प्राणान् आयम्य।

(अप उपस्पृश्य, पुष्पाक्षतान् गृहीत्वा)

तदेव लग्नं सुदिनं तदेव ताराबलं चन्द्रबलं तदेव।
विद्याबलं दैवबलं तदेव लक्ष्मीपतेरङ्गियुगं स्मरामि॥

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा

श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं करिष्यमाणस्य कर्मणः

अविघ्नेन परिसमाप्यर्थम् आदौ विघ्नेश्वरपूजां करिष्ये।

(अप उपस्पृश्य)

अगजानानपद्मार्कं गजाननमहर्निशम्।

अनेकदं तं भक्तानाम् एकदन्तमुपास्महे॥

अस्मिन् हरिद्राबिम्बे सुमुखं महागणपतिं ध्यायामि, आवाहयामि।

श्री-महागणपतये नमः, आसनं समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, पादयोः पाद्यं समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, अर्घ्यं समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, आचमनीयं समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, मधुपर्कं समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, शुद्धोदकस्नानं समर्पयामि। स्नानानन्तरमाचमनीयं समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, वस्त्रार्थमक्षतान् समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, यज्ञोपवीताभरणार्थं अक्षतान् समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, दिव्यपरिमलगन्धान् धारयामि। गन्धस्योपरि हरिद्राकुङ्कुमं समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, अक्षतान् समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, पुष्पमालिकां समर्पयामि। पुष्टैः पूजयामि।

॥ अर्चना ॥

१. सुमुखाय नमः

९. धूमकेतवे नमः

२. एकदन्ताय नमः

१०. गणाध्यक्षाय नमः

३. कपिलाय नमः

११. फालचन्द्राय नमः

४. गजकर्णकाय नमः

१२. गजाननाय नमः

५. लम्बोदराय नमः

१३. वक्रतुण्डाय नमः

६. विकटाय नमः

१४. शूर्पकर्णाय नमः

७. विघ्नराजाय नमः

१५. हेरम्बाय नमः

८. विनायकाय नमः

१६. स्कन्दपूर्वजाय नमः

श्री-महागणपतये नमः, नानाविधपरिमलपत्रपुष्पाणि समर्पयामि॥

श्री-महागणपतये नमः, धूपमाग्रापयामि।

अलङ्कारदीपं सन्दर्शयामि।

श्री-महागणपतये नमः, () (नैवेद्यं) निवेदयामि। निवेदनान्तरम्

आचमनीयं समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, ताम्बूलं समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, कर्पूरनीराजनं दर्शयामि। कर्पूरनीराजनानन्तरमाचमनीयं समर्पयामि।

श्री-महागणपतये नमः, मन्त्रपुष्पं समर्पयामि। स्वर्णपुष्पं समर्पयामि।

अभीप्सितार्थसिद्धर्थं पूजितो यः सुरैरपि।
सर्वविघ्नच्छिदे तस्मै गणाधिपतये नमः॥

गजाननं भूतगणादिसेवितं कपित्थ-जम्बूफल-सार-भक्षितम्।
उमासुतं शोकविनाशकारणं नमामि विघ्नेश्वरपादपङ्कजम्॥

अनन्तकोटिप्रदक्षिणनमस्कारान् समर्पयामि।
छत्रचामरादिसमस्तोपचारान् समर्पयामि।

वक्रतुण्डमहाकाय कोटिसूर्यसमप्रभ।
अविघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा॥

सुमुखश्वैकदन्तश्च कपिलो गजकर्णकः।
लम्बोदरश्च विकटो विघ्नराजो गणाधिपः॥

धूमकेतुर्गणाध्यक्षो फालचन्द्रो गजाननः।
वक्रतुण्डः शूर्पकर्णो हेरम्भः स्कन्दपूर्वजः॥

घोडशैतानि नामानि यः पठेच्छृणुयादपि।
विद्यारम्भे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा।
सङ्ग्रामे सर्वकार्येषु विघ्नस्तस्य न जायते॥
प्रार्थनाः समर्पयामि।

॥ प्रधान-पूजा — स्कन्द-पूजा ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम्।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविद्मोपशान्तये॥

प्राणान् आयम्य। ॐ भूः + भूर्भुवः सुवरोम्।

॥ सङ्कल्पः ॥

ममोपात्त-समस्त-दुरित-क्षयद्वारा श्री-परमेश्वर-प्रीत्यर्थं शुभे शोभने मुहूर्ते अद्य ब्रह्मणः द्वितीयपरार्धे श्वेतवराहकल्पे वैवस्वतमन्वन्तरे अष्टाविंशतितमे कलियुगे प्रथमे पादे जम्बूद्वीपे भारतवर्षे भरतखण्डे मेरोः दक्षिणे पार्श्वे शकाब्दे अस्मिन् वर्तमाने व्यावहारिकाणां प्रभवादीनां पष्ठ्याः संवत्सराणां मध्ये () नाम संवत्सरे दक्षिणायने शरद-ऋतौ तुला/वृश्चिक-मासे कार्तिक-शुक्लपक्षे पष्ठ्यां शुभतिथौ (इन्दु / भौम / बुध / गुरु / भृगु / स्थिर / भानु)-वासरयुक्तायाम् () नक्षत्र ()-योग (कौलव/तैतिल) करण युक्तायां च एवं गुण विशेषण विशिष्टायाम् अस्यां पष्ठ्यां शुभतिथौ श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-प्रीत्यर्थं प्रसाद-सिद्धर्थम् अस्माकं सहकुटुम्बानां क्षेमस्थैर्य-धैर्य-वीर्य-विजय-आयुरारोग्य-ऐश्वर्याणाम् अभिवृद्धर्थं धर्मार्थकाममोक्षचतुर्विधफलपुरुषार्थसिद्धर्थं पुत्रपौत्राभिवृद्धर्थम् इष्ट-काम्यार्थसिद्धर्थं मम इहजन्मनि पूर्वजन्मनि जन्मान्तरे च सम्पादितानां ज्ञानाज्ञानकृतमहापातकचतुष्टय-व्यतिरिक्तानां रहस्यकृतानां प्रकाशकृतानां सर्वेषां पापानां सद्य अपनोदनद्वारा सकल-पापक्षयार्थं गो-भू-धन-धान्य-पुत्र-पौत्रादि अनविच्छिन्न-सन्तति स्थिर-लक्ष्मी-कीर्ति-लाभ शत्रु-पराजयादि सदभीष्ट-सिद्धर्थं दिव्यज्ञान-सिद्धर्थं

यावच्छक्ति-ध्यानावाहनादि षोडशोपचारैः कल्पोक्त-प्रकारेण श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-पूजाराधनं करिष्ये। तदङ्गं कलशपूजां च करिष्ये।

श्रीविघ्नेश्वराय नमः, यथास्थानं प्रतिष्ठापयामि।
(गणपति-प्रसादं शिरसा गृहीत्वा)

॥घण्टापूजा ॥

आगमार्थं तु देवानां गमनार्थं तु रक्षसाम्।
कुरु घण्टारवं तत्र देवताऽऽह्नलाश्वनम्॥

॥कलशपूजा ॥

(कलशं गन्धपूष्पाक्षतैः अभ्यर्च्य)

गङ्गायै नमः। यमुनायै नमः। गोदावर्यै नमः। सरस्वत्यै नमः। नर्मदायै नमः।
सिन्धवे नमः। कावेर्यै नमः।
सप्तकोटिमहातीर्थान्यावाहयामि।

(अथ कलशं स्पृष्टा जपं कुर्यात्।)

कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्रः समाश्रितः।
मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः॥

कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्तद्वीपा वसुन्धरा।
ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदोऽप्यर्थर्वणः।
अङ्गेश्व सहिताः सर्वे कलशाम्बुसमाश्रिताः॥

गङ्गे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति।
नर्मदे सिन्धुकावेरि जलेऽस्मिन् सन्निधिं कुरु॥

सर्वे समुद्राः सरितः तीर्थानि च हृदा नदाः।
आयान्तु विष्णुपूजार्थं दुरितक्षयकारकाः॥

(इति कलशजलेन सर्वोपकरणानि आत्मानं च प्रोक्ष्य।)

॥ आत्मपूजा ॥

आत्मने नमः, दिव्यगन्धान् धारयामि।

॥ मण्टप-पूजा ॥

ॐ ह्रीं श्रीं मण्डूकादि-परतत्त्वात्म-पर्यन्त-पीठ-शक्ति-देवताभ्यो नमः।
 ॐ ह्रीं श्रीं शं शकुन्यै नमः।
 ॐ ह्रीं श्रीं रे रेवत्यै नमः।
 ॐ ह्रीं श्रीं पूं पूताय नमः।
 ॐ ह्रीं श्रीं मं महापूतायै नमः।
 ॐ ह्रीं श्रीं नि निशीथिन्यै नमः।
 ॐ ह्रीं श्रीं मां मालिन्यै नमः।
 ॐ ह्रीं श्रीं शीं शीतलायै नमः।
 ॐ ह्रीं श्रीं शुं शुद्धायै नमः।
 ॐ ह्रीं श्रीं विं विश्वतोमुख्यै नमः।

षोडशोपचार-पूजा

सिन्धूरारुणमिन्दुकान्तिवदनं केयूरहारादिभिः
 दिव्यैराभरणैर्विभूषिततनुं स्वर्गादिसौख्यप्रदम्।
 अम्भोजाभयशक्तिकुक्षुटधरं रक्ताङ्गराकोङ्गलं
 सुब्रह्मण्यमुपास्महे प्रणमतां भीतिप्रणाशोद्यतम्॥
 अस्मिन् कुम्भे सपरिवारं
 श्री-वली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिनम् ध्यायामि।

षड्क्रं शिखिवाहनं त्रिनयनं चित्राम्बरालङ्कृतं
 वज्रं शक्तिमसि त्रिशूलमभयं खेटं धनुश्चक्रकम्।
 पाशं कुक्कुटमङ्गलं च वरदं दोर्भिर्दधानं सदा
 ध्यायेदीप्सितसिद्धिदं शिवसुतं स्कन्दं सुराराधितम्॥

अस्मिन् कुम्भे सपरिवारं
 श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिनम् आवाहयामि।

आवाहिता भव। संस्थापिता भव।

सन्त्रिहिता भव। सन्त्रिरुद्धा भव।

अवकुण्ठिता भव। सुप्रीता भव।

सुप्रसन्ना भव। वरदा भव।

स्वामिन् सर्वजगन्नाथ यावत्पूजावसानकम्।
 तावत् त्वं प्रीतिभावेन दीपेऽस्मिन् सन्त्रिधिं कुरु॥

देवदेव महाराज प्रियेश्वर प्रजापते।

आसनं दिव्यमीशान दास्येयं परमेश्वर॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, आसनं समर्पयामि।

यद्भक्तिलेशसम्पर्कात् परमानन्दविग्रह।
 तस्मै ते शरणाभाय पाद्यं शुद्धाय कल्पये॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, पाद्यं समर्पयामि।

तापत्रयहरं दिव्यं परमानन्दलक्षणम्।

तापत्रयविनिर्मुक्तं तवार्घ्यं कल्पयाम्यहम्॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, अर्घ्यं समर्पयामि।

वेदानामपि वेद्याय देवानां देवतात्मने।

आचामं कल्पयामीश शुद्धानां शुद्धिहेतवे॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, आचमनीयं समर्पयामि।

तरुपुष्पसमुद्रूतं सुस्वादु मधुरं मधु।
तेजःपुष्टिकरं दिव्यं प्रतिगृह्णीष्व देवेश॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, मधुपर्कं समर्पयामि।

पयोदधिघृतं चैव मधु च शर्करायुतम्।
पञ्चामृतं मयाऽऽनीतं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम्॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, पञ्चामृत-स्नानं समर्पयामि।

कामधेनुसमुत्पन्नं सर्वेषां जीवनं परम्।
पावनं यज्ञहेतुश्च पयः स्नानार्थमर्पितम्॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, क्षीरस्नानं समर्पयामि।

भागीरथी यमुना चैव गौतमी च सरस्वती।
तासां सुसलिलमादाय करोमि त्वामभिषेचनम्॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, स्नानं समर्पयामि।
स्नानान्तरमाचमनीयं समर्पयामि।

सर्वभूषाधिके सौम्ये लोकलञ्जानिवारणे।
मयोपपादिते तुभ्यं वाससी प्रतिगृह्यताम्॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, वस्त्रं समर्पयामि।
नवभिस्तन्तुभिर्युक्तं त्रिगुणं देवतात्मकम्।
उपवीतं प्रदास्यामि गृहाण परमेश्वर॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, यज्ञोपवीतं समर्पयामि।
मुक्ता-माणिक्य-वैद्युर्य-रत्न-हेमादि-निर्मितम्।
नानाभरणं दास्यामि स्वीकुरुष्व दयानिधे॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, नवमणि-मकुटादि
नानाभरणम् समर्पयामि।

चन्दनागरुक्पूरकस्तूरीकुङ्कुमान्वितम् ।
विलेपनं सुरश्रेष्ठ प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम्॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, गन्धान् धारयामि।
गन्धस्योपरि हरिद्रा-कुङ्कुमं समर्पयामि।

अक्षतांश्च सुरश्रेष्ठ कुङ्कुमात्का सुशोभिताः।
मया निवेदिता भक्त्या गृह्यतां परमेश्वर॥

श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः, अक्षतान् समर्पयामि।

मन्दार-पारिजाताङ्ग-केतक्युत्पल-पाटलैः ।
मलिका-जाति-वकुलैः पुष्पैस्त्वां पूजयाम्यहम्॥
श्री-वल्ली-देवसेना-समेत-सुब्रह्मण्य-स्वामिने नमः,
मलिकादि-सर्वतु-पुष्पमालाः समर्पयामि।

॥ अङ्ग-पूजा ॥

१.	शरवणोद्भूताय नमः	— पादौ पूजयामि।
२.	रौद्रेयाय नमः	— जङ्घे पूजयामि।
३.	सहस्रपदे नमः	— जानुनी पूजयामि।
४.	भयनाशनाय नमः	— ऊरु पूजयामि।
५.	बालग्रहाच्छाटनाय नमः	— मेढ़ं पूजयामि
६.	भक्तपालनाय नमः	— गुह्यं पूजयामि।
७.	गुणनिधये नमः	— कटिं पूजयामि।
८.	महनीयाय नमः	— नाभिं पूजयामि।
९.	सर्वभीष्टप्रदाय नमः	— हृदयं पूजयामि।
१०.	विशालवक्षसे नमः	— वक्षस्थलं पूजयामि।

११.	शक्तिधराय नमः	— हस्तान् पूजयामि।
१२.	अभयप्रदानाय नमः	— बाहून् पूजयामि।
१३.	नीलकण्ठ-तनयाय नमः	— कण्ठान् पूजयामि।
१४.	पतित-पावनाय नमः	— चुबुकानि पूजयामि।
१५.	पुरुष-श्रेष्ठाय नमः	— नासिकानि पूजयामि।
१६.	कमललोचनाय नमः	— लोचनानि पूजयामि।
१७.	पुण्यमूर्तये नमः	— श्रोत्राणि पूजयामि।
१८.	कस्तूरी-तिलकाश्चित्-फालाय नमः—	ललाटानि पूजयामि।
१९.	षडाननाय नमः	— मुखानि पूजयामि।
२०.	त्रिलोकगुरवे नमः	— ओष्ठानि पूजयामि।
२२.	सहस्रशीर्षे नमः	— शिरांसि पूजयामि।
२३.	भस्मोद्घूलित-विग्रहाय नमः	— सर्वाण्यङ्गानि पूजयामि।

॥ षोडश-नामपूजा ॥

१.	ॐ ज्ञानशक्त्यात्मने नमः	९.	ॐ षण्मुखाय नमः
२.	ॐ स्कन्दाय नमः	१०.	ॐ कुक्कुटध्वजाय नमः
३.	ॐ अग्निभुवे नमः	११.	ॐ शक्तिधराय नमः
४.	ॐ बाहुलेयाय नमः	१२.	ॐ गुहाय नमः
५.	ॐ गाङ्गेयाय नमः	१३.	ॐ ब्रह्मचारिणे नमः
६.	ॐ शरवणोद्भवाय नमः	१४.	ॐ षण्मातुराय नमः
७.	ॐ कार्त्तिकेयाय नमः	१५.	ॐ क्रौञ्चभित्रे नमः
८.	ॐ कुमाराय नमः	१६.	ॐ शिखिवाहनाय नमः